

Vodíkové hospodářství a chemie

BrNOC 2025

Zdeněk Moravec, hugo@chemi.muni.cz

IUPAC Periodic Table of the Elements																	
1 H hydrogen (21.00% of atoms)	2 He helium	3 Li lithium (0.70% of atoms)	4 Be beryllium	5 B boron	6 C carbon	7 N nitrogen	8 O oxygen	9 F fluorine	10 Ne neon	11 Na sodium (0.92% of atoms)	12 Mg magnesium (1.10% of atoms)	13 Al aluminum (7.50% of atoms)	14 Si silicon (2.70% of atoms)	15 P phosphorus (1.00% of atoms)	16 S sulfur (0.90% of atoms)	17 Cl chlorine (0.70% of atoms)	18 Ar argon (0.90% of atoms)
19 K potassium (1.50% of atoms)	20 Ca calcium (1.30% of atoms)	21 Sc scandium	22 Ti titanium (0.50% of atoms)	23 V vanadium	24 Cr chromium	25 Mn manganese (0.50% of atoms)	26 Fe iron (4.30% of atoms)	27 Co cobalt	28 Ni nickel	29 Cu copper (0.60% of atoms)	30 Zn zinc (0.70% of atoms)	31 Ga gallium (0.00% of atoms)	32 Ge germanium (0.00% of atoms)	33 As arsenic (0.00% of atoms)	34 Se selenium (0.00% of atoms)	35 Br bromine (0.00% of atoms)	36 Kr krypton (0.00% of atoms)
37 Rb rubidium (0.00% of atoms)	38 Sr strontium (0.00% of atoms)	39 Y yttrium (0.00% of atoms)	40 Zr zirconium (0.00% of atoms)	41 Nb niobium (0.00% of atoms)	42 Mo molybdenum (0.00% of atoms)	43 Tc technetium (0.00% of atoms)	44 Ru ruthenium (0.00% of atoms)	45 Rh rhodium (0.00% of atoms)	46 Pd palladium (0.00% of atoms)	47 Ag silver (0.00% of atoms)	48 Cd cadmium (0.00% of atoms)	49 Sn tin (0.00% of atoms)	50 Bi bismuth (0.00% of atoms)	51 Po polonium (0.00% of atoms)	52 At astatine (0.00% of atoms)	53 Rn radon (0.00% of atoms)	54 Xe xenon (0.00% of atoms)
55 Cs cesium (0.00% of atoms)	56 Ba barium (0.00% of atoms)	57-71 Lanthanides lanthanide (0.00% of atoms)	72 Hf hafnium (0.00% of atoms)	73 Ta tantalum (0.00% of atoms)	74 W tungsten (0.00% of atoms)	75 Os osmium (0.00% of atoms)	76 Ir iridium (0.00% of atoms)	77 Pt platinum (0.00% of atoms)	78 Au gold (0.00% of atoms)	79 Tl thallium (0.00% of atoms)	80 Pb lead (0.00% of atoms)	81 Bi bismuth (0.00% of atoms)	82 Po polonium (0.00% of atoms)	83 At astatine (0.00% of atoms)	84 Rn radon (0.00% of atoms)	85 Xe xenon (0.00% of atoms)	86 Og oganesson (0.00% of atoms)
87 La lanthanum (0.00% of atoms)	88 Ce cerium (0.00% of atoms)	89 Pr praseodymium (0.00% of atoms)	90 Nd neodymium (0.00% of atoms)	91 Pm promethium (0.00% of atoms)	92 Sm samarium (0.00% of atoms)	93 Eu europium (0.00% of atoms)	94 Gd gadolinium (0.00% of atoms)	95 Tb thulium (0.00% of atoms)	96 Dy dysprosium (0.00% of atoms)	97 Ho holmium (0.00% of atoms)	98 Er erbium (0.00% of atoms)	99 Tm thytanium (0.00% of atoms)	100 Yb ytterbium (0.00% of atoms)	101 Ts thulium (0.00% of atoms)	102 Lu lutetium (0.00% of atoms)		
103 Ac actinium (0.00% of atoms)	104 Th thorium (0.00% of atoms)	105 Pa protactinium (0.00% of atoms)	106 U uranium (0.00% of atoms)	107 Np neptunium (0.00% of atoms)	108 Pu plutonium (0.00% of atoms)	109 Am americium (0.00% of atoms)	110 Cm curium (0.00% of atoms)	111 Bk berkelium (0.00% of atoms)	112 Cf californium (0.00% of atoms)	113 Es eserrium (0.00% of atoms)	114 Fm fermium (0.00% of atoms)	115 Mg magnesium (0.00% of atoms)	116 Lv lawrencium (0.00% of atoms)	117 Ts thulium (0.00% of atoms)	118 Og oganesson (0.00% of atoms)		

For notes and updates to this table, see www.iupac.org. This version is dated 28 November 2016.
Copyright © 2016 IUPAC. The International Union of Pure and Applied Chemistry.

Úvod

Osnova

1. Vodík
2. Vodíkové hospodářství
3. Výroba vodíku
4. Skladování vodíku
5. Využití vodíku

Výbuch vodíku.¹

---

¹Zdroj: Maxim Bilovitskiy/Commons

Vodík

- ▶ Nejjednodušší prvek. V přírodě se vyskytuje ve formě tří izotopů:²
  - ▶ ^1_1H – protium, nejběžnější, zastoupení v přírodě 99,9885 %.
  - ▶ $^2_1\text{H} \equiv \text{D}$ – deuterium, zastoupení v přírodě 0,0115 %.
  - ▶ $^3_1\text{H} \equiv \text{T}$ – tritium, nestabilní izotop, $T_{\frac{1}{2}} = 12,32$ let.
$${}^3_1\text{H} \xrightarrow{12,32 \text{ let}} {}^3_2\text{He} + \beta^-$$
- ▶ Plynný prvek, vytváří dvouatomové molekuly H_2 .
- ▶ Je to nejrozšířenější prvek ve vesmíru.
- ▶ Díky své nízké hustotě se dříve využíval ve vzducholodích, nyní se už využívá jen v meteorologických a pouťových balónech.
- ▶ Dnes se využívá jako redukční činidlo v organické syntéze a metalurgii.³
- ▶ Je také výchozí látkou při Haberově–Boschově syntéze amoniaku.⁴
- ▶ Se vzduchem tvoří výbušnou směs.⁵

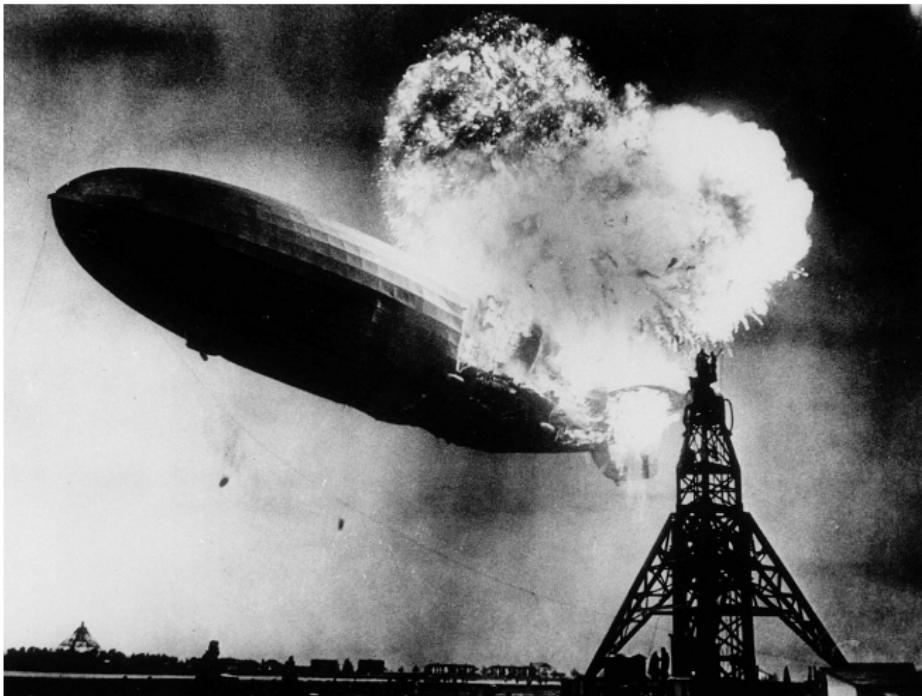
²The Isotopes of Hydrogen

³Nascent Hydrogen

⁴Fritz Haber and Carl Bosch – Feed the World

⁵Hydrogen/Oxygen Balloon Explosions

Vodík

Výbuch vzducholodi Hindenburg, 1937. 36 mrtvých, 62 zraněných osob.⁶

---

⁶Zdroj: Sam Sphere/Commons

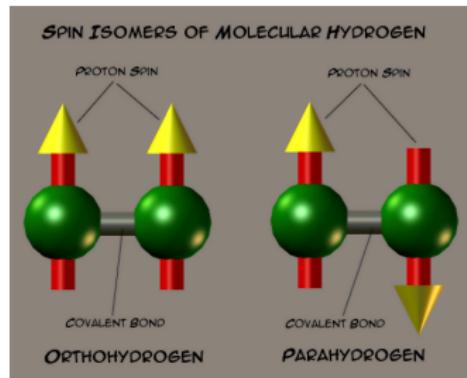
Vodík

Spinové izomery divodíku

- ▶ U molekul H_2 byla zjištěna existence *spinových izomerů*, ty se liší vzájemnou orientací *jaderných spinů*.⁷
- ▶ Pokud mají obě jádra spiny orientovány paralelně, jde o *ortho*-vodík, v opačném případě jde o *para*-vodík.
- ▶ Za laboratorní teploty je obsah *ortho*-izomeru zhruba 75 %.
- ▶ Snižováním teploty stoupá koncentrace *para*-izomeru.
- ▶ Při nízkých teplotách lze získat čistý *para*-vodík, ale zahříváním nelze získat vyšší koncentraci *ortho*-izomeru než 75 %.

⁷Ortho and Para hydrogen

⁸Zdroj: Xaa/Commons

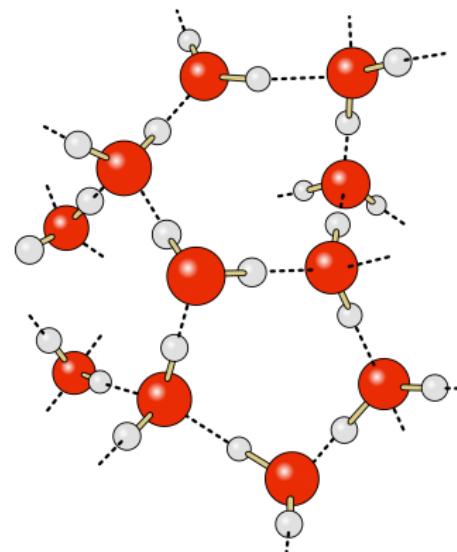

Spinové izomery divodíku.⁸

Vodík

Vodíková vazba

- ▶ Intermolekulární i intramolekulární vazba.
- ▶ Pokud je atom vodíku vázán k elektro-negativnímu atomu (F, N, O), dojde k velkému snížení elektronové hustoty v jeho okolí a tím i k zesílení jeho interakce se zápornými náboji v systému.
- ▶ Vodíková vazba je odpovědná za vysokou teplotu vody a také za strukturu ledu.
- ▶ Má velmi důležitou úlohu v biochemii, setkáme se s ní např. v DNA, proteinech, atd.

Vodíková vazba ve vodě.⁹

⁹Zdroj: Raimund Apfelbach/Commons

Vodík

Redukční činidlo

- ▶ Vodík se využívá jako účinné redukční činidlo.

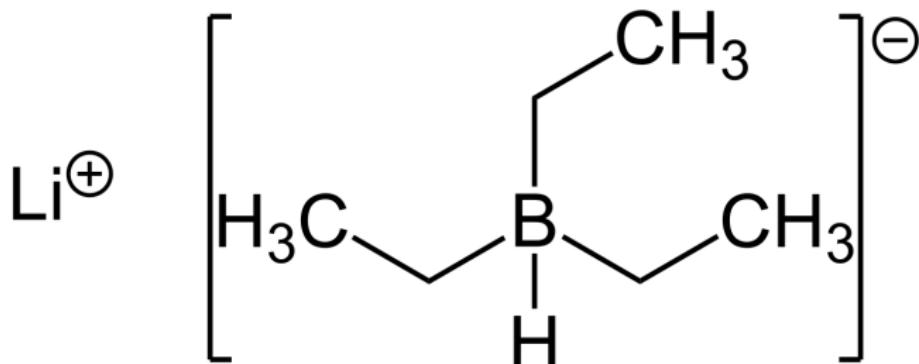

Redukce oxidu bismutitěho vodíkem.

Vodík

Redukční činidlo

- ▶ Nejvyšší účinnosti se dosahuje s využitím tzv. *nascentního vodíku*.
- ▶ Mezi účinné redukční činidla patří i komplexní hydridy, např. NaBH_4 nebo tzv. *superhydrid*, triethylborohydrid lithný.¹⁰
- ▶ $\text{LiH} + \text{Et}_3\text{B} \longrightarrow \text{LiEt}_3\text{BH}$

¹⁰Lithium triethylborohydride, LiTEBH, Superhydride

Vodík

Redukční činidlo

Raneyův nikl

- ▶ Šedý prášek, složený převážně z niklu, vyrábí se ze slitiny niklu s hliníkem.¹¹
- ▶ Ta je rozpuštěna v hydroxidu sodném, hliník se rozpustí za vývoje vodíku, který se nasorbuje na povrch zrn niklu.
- ▶ $2 \text{Al} + 2 \text{NaOH} + 6 \text{H}_2\text{O} \longrightarrow 2 \text{Na}[\text{Al}(\text{OH})_4] + 3 \text{H}_2$
- ▶ Díky obsahu vodíku je Raneyův nikl pyroforický a musí se uchovávat tak, aby se zabránilo kontaktu se vzdušným kyslíkem.¹²

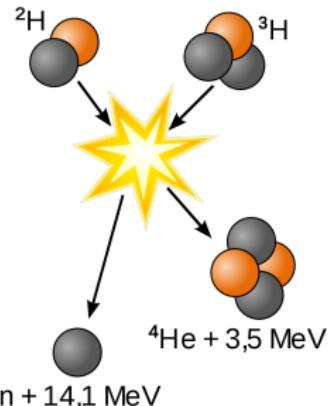
¹¹Reagent Friday: Raney Nickel

¹²Raney Nickel spontaneous combustion

Vodík

Jaderná fúze

- ▶ Jedno z možných využití vodíku v energetice, resp. deuteria a tritia je *jaderná fúze*.
- ▶ Místo štěpení těžkých jader, dochází ke slučování lehkých jader.
- ▶ Nejvhodnější je využití izotopů vodíku, které se slučují za vzniku jader helia a uvolnění energie.
  - ▶ ${}_1^2\text{H} + {}_1^3\text{H} \longrightarrow {}_2^4\text{He} + {}_0^1\text{n}$
- ▶ Aby ke slučování mohlo dojít, je nutné v místě reakce vytvořit plasma o teplotě 100 miliónů °C.¹³
- ▶ Gram směsi deuteria s tritem by měl být schopen generovat výkon 500 MW po dobu asi jedné minuty.

Jaderná fúze deuteria s tritem.¹⁴

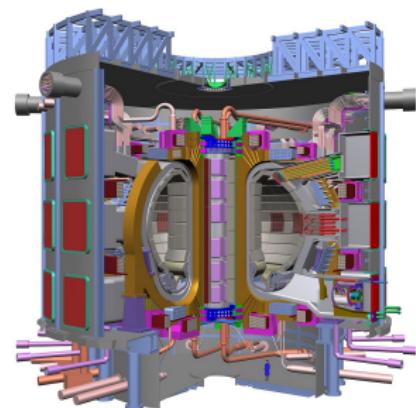
¹³Zapálíme Slunce na Zemi?

¹⁴Zdroj: Wykis/Commons

Vodík

Jaderná fúze

- ▶ *ITER – International Thermonuclear Experimental Reactor.*¹⁵
- ▶ Stavba probíhá na francouzském území, začala v roce 2007.
- ▶ Mezinárodní projekt, jehož cílem je konstrukce reaktoru, který bude schopen vyrábět elektřinu pomocí jaderné fúze.
- ▶ Aby bylo možné vodíkové plazma udržet uvnitř reaktoru je nutné využít supravodivé magnety, které jsou schopné generovat dostačně silné magnetické pole. To bude zabráňovat kontaktu plazmatu s povrchem reaktoru.
- ▶ Očekávaný termín spuštění je v roce 2025, plného výkonu by měl dosáhnout o deset let později.

Model reaktoru ITERu.¹⁶

¹⁵ITER

¹⁶Zdroj: U.S. Department of Energy/Commons

Vodík

Jaderná fúze

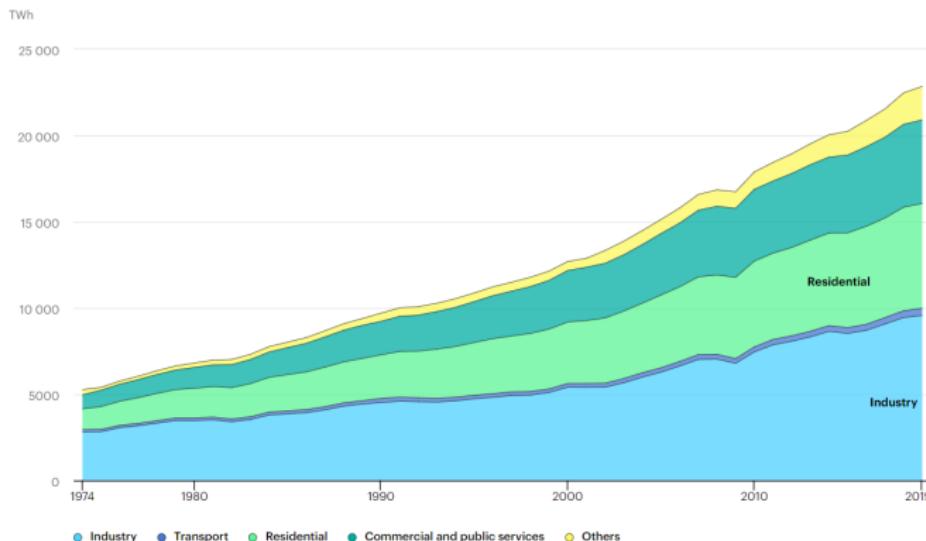

Pohled na staveniště ITERu v říjnu 2024.¹⁷

¹⁷Zdroj: ITER

Vodíkové hospodářství

- ▶ Celosvětová spotřeba energie neustále narůstá.
- ▶ V roce 2019 dosáhla celková světová spotřeba elektřiny 22 848 TWh, což je o 1,7 % více než v roce 2018.

Celosvětová spotřeba elektrické energie.¹⁸

¹⁸Zdroj: IEA

Vodíkové hospodářství

- ▶ V roce 2022 bylo v ČR vyrobeno téměř 79 TWh elektrické energie.¹⁹

Zdroj	Vyrobeno [GWh]	Zastoupení [%]
Jaderné	29 311	37,22
Parní	37 288	47,35
Paroplynové	2 499	3,17
Plynové a spalovací	3 683	4,68
Vodní	2 077	2,64
Přečerpávací	977	1,24
Větrné	633	0,80
Fotovoltaické	2 280	2,90
Celkem	78 747	100,00

- ▶ Výkon větrných a fotovoltaických elektráren je závislý na počasí a ročním období, proto je při navýšování jejich podílu v energetickém mixu nutné myslet i na ukládání přebytečné energie.

¹⁹Roční zpráva o provozu elektroenergetické soustavy ČR pro rok 2022

Vodíkové hospodářství

- ▶ Snaha o snížení množství uhlíku v ekonomice.²⁰
- ▶ Zásoby vodíku na Zemi jsou prakticky nevyčerpatelné.
- ▶ Vodík se následně přeměňuje na ekologicky nezávadnou(?) vodu.
- ▶ I když se už vodík v praxi využívá, je stále spousta problémů nevyřešená.

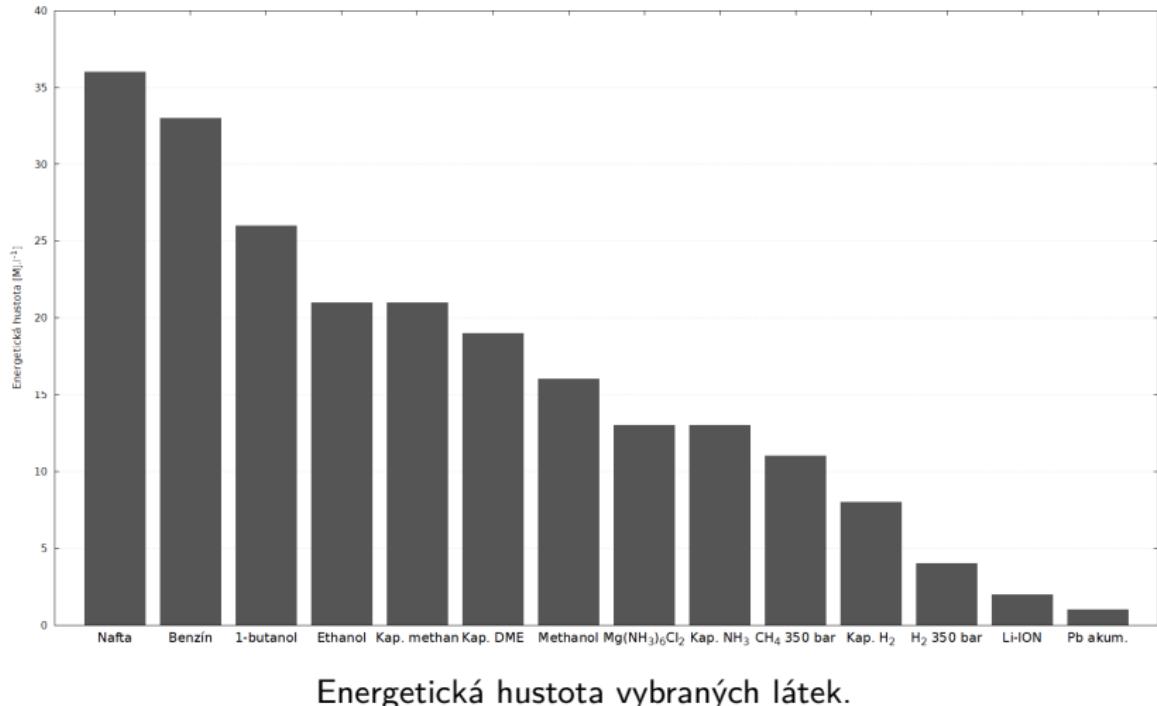

Vodíkové hospodářství.²¹

²⁰Vodík - palivo pro udržitelnou energetiku

²¹Zdroj: Mion/Commons

Vodíkové hospodářství

Vodíkové hospodářství

Barvy vodíku

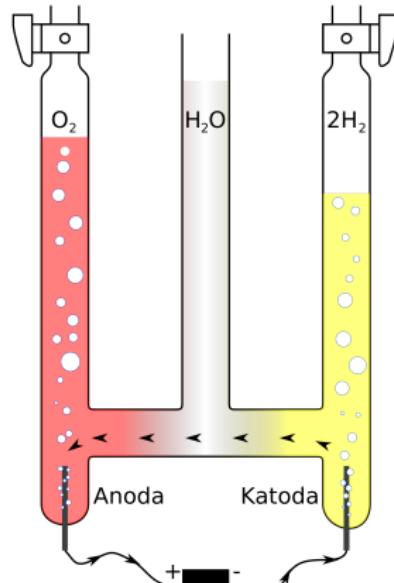
- ▶ Šedý vodík – nejběžnější a nejlevnější vodík, získává se rozkladem zemního plynu, zároveň vzniká velké množství CO₂.
  - ▶ CH₄ + H₂O → CO + 3 H₂
  - ▶ CO + H₂O → CO₂ + H₂
- ▶ Modrý vodík – stejný jako šedý, ale CO₂ je zachycován a ukládán.
- ▶ Černý a hnědý vodík – vyrábí se zplyňováním uhlí nebo biomasy.
  - ▶ C + 2 H₂O → CO₂ + 2 H₂
- ▶ Zelený vodík – vyrábí se elektrolyticky, s využitím čisté energie, tzn. energie generované obnovitelnými zdroji – solárními panely, větrnými elektrárnami, atd.
- ▶ Žlutý vodík – zelený vodík, zdrojem energie je slunce.
- ▶ Růžový vodík – stejný jako zelený, ale energie pochází z jaderných elektráren.
- ▶ Bílý vodík – získává se z geologických ložisek vodíku.
- ▶ Tyrkysový vodík – získává se pyrolýzou methanu, při které nevznikají žádné uhlíkové emise.

Vodíkové hospodářství

Výroba vodíku

Elektrolýza vody

- ▶ $2 \text{H}_2\text{O} \longrightarrow 2 \text{H}_2 + \text{O}_2$
- ▶ Čistá voda obsahuje velmi málo iontů (vodivost $0,055 \mu\text{S}\cdot\text{cm}^{-1}$).
- ▶ $2 \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{OH}^-$
- ▶ $K_w = 1,0 \times 10^{-14}$
- ▶ Aby mohla elektrolýza probíhat je nutné přidat vhodný elektrolyt.
- ▶ Minimální napětí je 1,23 V.
- ▶ $2 \text{H}_2\text{O} \longrightarrow \text{O}_2 + 4 \text{H}^+, E^0 = +1,23 \text{ V}$
- ▶ $2 \text{H}^+ \longrightarrow \text{H}_2, E^0 = 0,00 \text{ V}$

Elektrolýza vody.²²

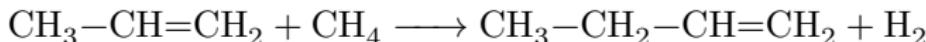
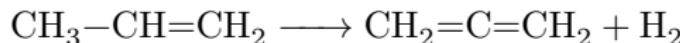
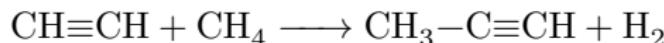
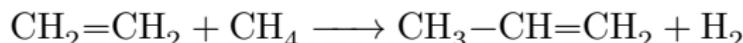
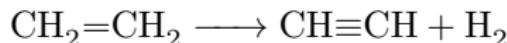
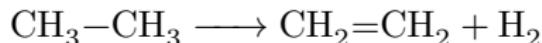
²²Zdroj: HeNRyKus/Commons

Vodíkové hospodářství

Výroba vodíku

Pyrolyza methanu²³

- ▶ Jeden z možných mechanismů produkce vodíku bez emisí CO₂.
- ▶ Z ekologického hlediska to není neoptimálnější metoda, protože je závislá na zemním plynu.
- ▶ Jako katalyzátory se využívají kovy (Ni, Co, Fe) nebo uhlík.

---

²³Methane Pyrolysis for Zero-Emission Hydrogen Production: A Potential Bridge Technology from Fossil Fuels to a Renewable and Sustainable Hydrogen Economy

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

- ▶ Vodík lze skladovat v čistém stavu nebo jako vázaný ve sloučeniích.
- ▶ Plynný vodík je možné skladovat pod nízkým i vysokým tlakem (30–70 MPa).
  - ▶ Ke skladování lze využít zásobníky pro zemní plyn
  - ▶ Pro skladování velkých množství lze využít podzemní jeskyně nebo staré doly
- ▶ Kapalný vodík vyžaduje velmi nízké teploty, jeho teplota varu je $-252,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ (20,4 K).
- ▶ V chemickém stavu je možné vodík ukládat ve formě:
  - ▶ hydridů kovů (Pd, Pt, ...)
  - ▶ komplexních hydridů (např. NaAlH_4)
  - ▶ MOFů, příp. COFů
  - ▶ $\text{NH}_3 \cdot \text{BH}_3$

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

- ▶ Palladium dokáže absorbovat velká množství vodíku za tvorby nestechiometrického hydridu PdH_x ($x < 1$).
- ▶ Tato schopnost byla poprvé popsána už v roce 1866, kdy Thomas Graham zjistil, že palladium dokáže absorbovat vodík o objemu odpovídající více než 900 násobku jeho vlastního objemu.²⁴
- ▶ Tento proces je reverzibilní, proto je palladium využitelné pro skladování vodíku²⁵ v rámci vodíkového hospodářství.²⁶
- ▶ Během absorpce vodíku dochází ke změnám fyzikálních vlastností kovu:
  - ▶ Na rozdíl od jiných kovů neztrácí palladium kujnost.
  - ▶ Vodivost klesá s rostoucí koncentrací vodíku, až do vzniku fáze $\text{PdH}_{0.5}$, kdy se hydrid stává polovodičem.
  - ▶ Susceptibilita se silně mění v závislosti na obsahu vodíku.

²⁴On the relation of hydrogen to palladium

²⁵Thermal Decomposition of the Non-Interstitial Hydrides for the Storage and Production of Hydrogen

²⁶Vodík - palivo pro udržitelnou energetiku

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

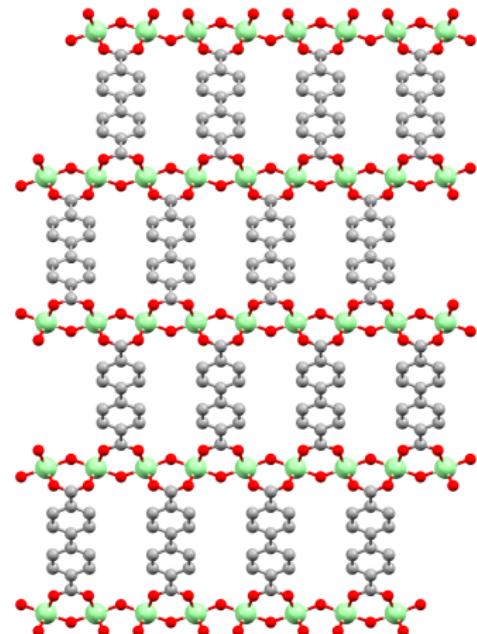
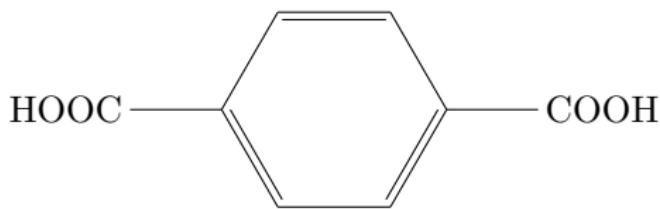
- ▶ Hydrid také vykazuje supravodivost, kritická teplota je 9 K pro stechiometrii PdH.
- ▶ U nestechiometrických fází byla také pozorována vysokoteplotní supravodivost (až 273 K)²⁷ za nízkého tlaku (na rozdíl od hydridů lanthanu).
- ▶ Schopnost absorpce vodíku (H_2 i D_2) je silně specifická, palladium nesorbuje ani helium, proto jej lze použít pro průmyslové čištění plynného vodíku.
- ▶ Pro tyto účely je nutné zabránit tvorbě β , která způsobuje tvrdnutí materiálu a tím silně omezuje difuzi.
- ▶ Obě fáze jsou kubické s plošně centrovánou mřížkou.
- ▶ Při vzniku fáze α dochází jen k malým objemovým změnám, nárůst objemu při vzniku β fáze je až 10 %.

²⁷Possibility of high temperature superconducting phases in PdH

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

- ▶ Jako další materiály pro skladování vodíku jsou perspektivní např. *grafen* a *MOFy*.
- ▶ MOF (Metal–Organic Framework) – anorganicko–organické hybridní materiály s porézní strukturou.
- ▶ Jsou tvořeny kovovými ionty propojenými organickými linkery, např. komplexy zinečnatých iontů s kyselinou tereftalovou.
- ▶ Jejich měrný povrch může být vyšší než $1000 \text{ m}^2 \cdot \text{g}^{-1}$.²⁸

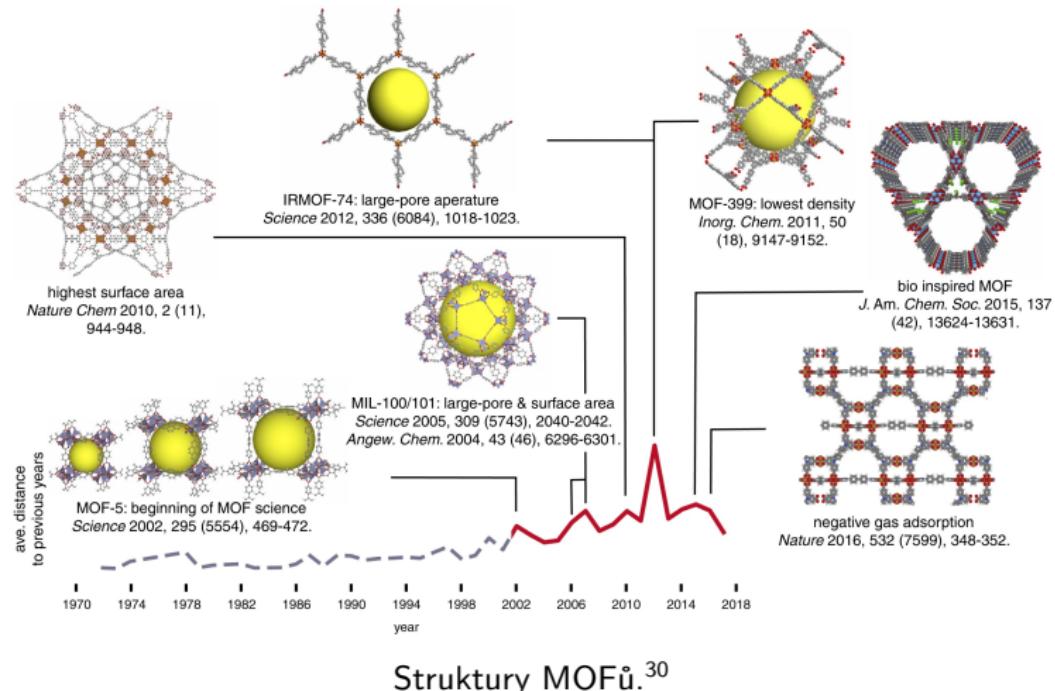
Krystalová struktura MOFu
DUT-5.²⁹

²⁸ Hydrogen Storage in Metal–Organic Frameworks

²⁹ Zdroj: Canucksplayer/Commons

Vodíkové hospodářství

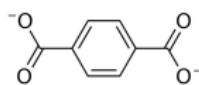
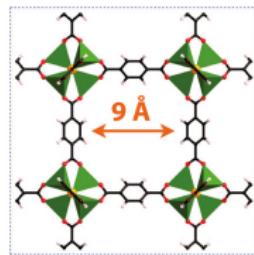
Skladování vodíku

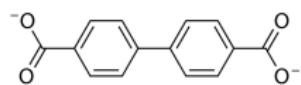
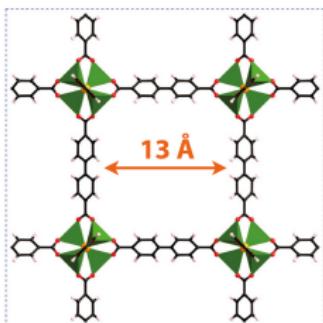
³⁰Zdroj: Understanding the diversity of the metal-organic framework ecosystem

Vodíkové hospodářství

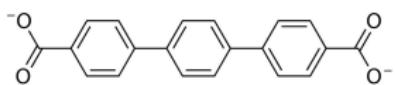
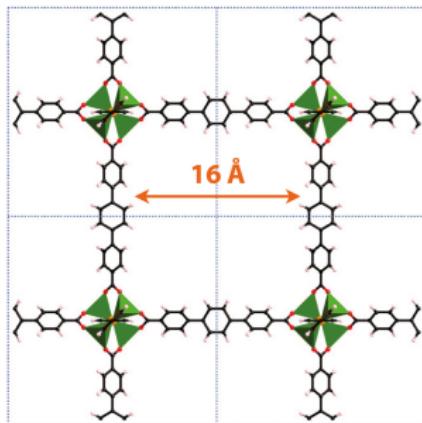
Skladování vodíku

IRMOF-1

IRMOF-10

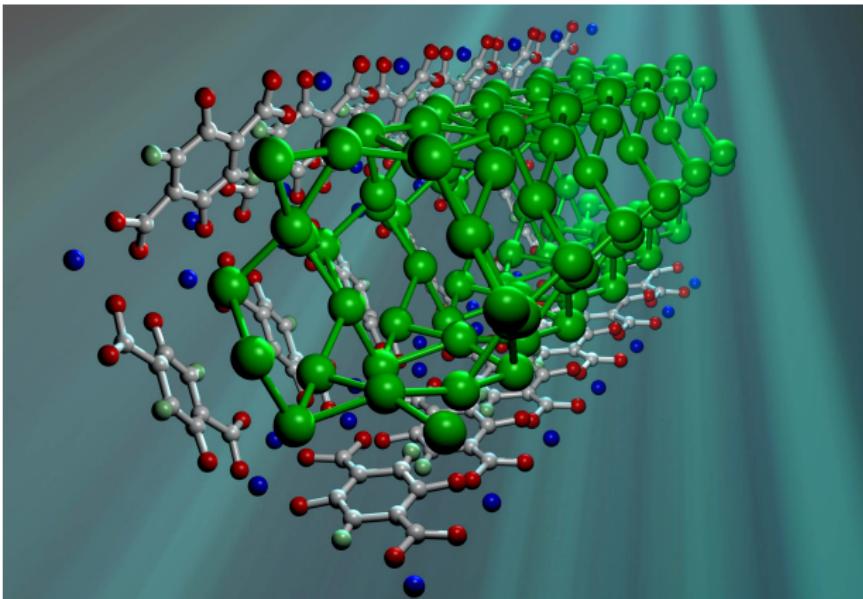
IRMOF-16

Struktury MOFu.³¹

³¹Zdroj: François-Xavier Coudert/Commons

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

Struktura MOF-74³², dokáže absorbovat methan i vodík.³³

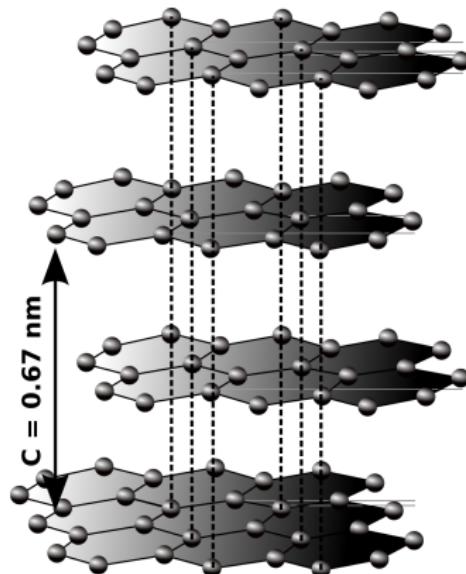
³²MOF-74-type frameworks: tunable pore environment and functionality through metal and ligand modification

³³Zdroj: NIST/Commons

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

- ▶ **Grafen** – monovrstva tvořená uhlíky v hybridizaci sp^2 .
- ▶ Poprvé byl připraven v roce 2004 exfoliací grafitu pomocí lepící pásky.³⁴ V roce 2010 byla za tento objev udělena Nobelova cena za fyziku.³⁵
- ▶ Grafen se vodíkem hydrogenuje na grafan.
- ▶ Následným zahřátím na 450 °C je možné vodík uvolnit.

Struktura grafitu.³⁶

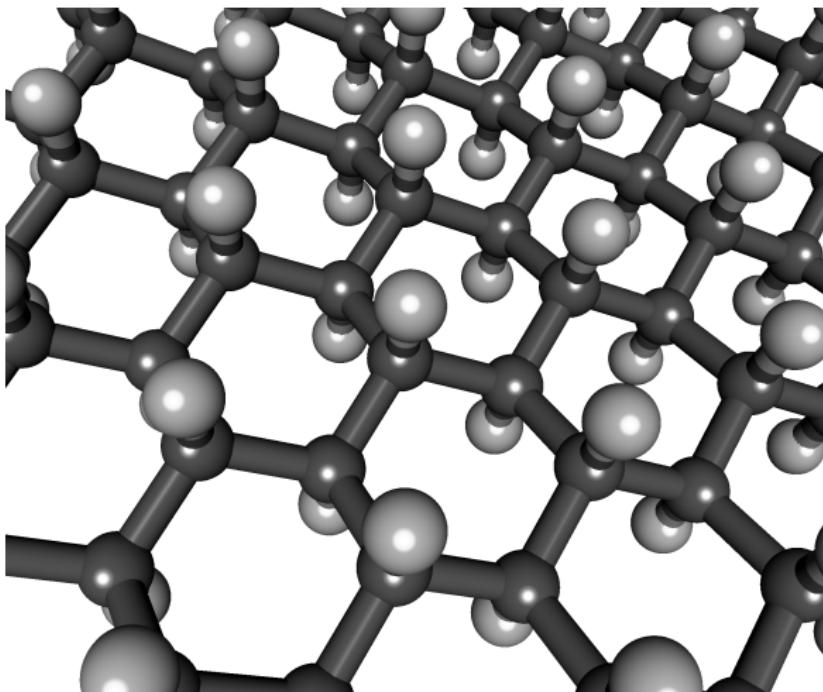
³⁴ Nobelovu cenu za fyziku dostali vědci za výzkum supertenkého uhlíku

³⁵ The Nobel Prize in Physics 2010

³⁶ Zdroj: Anton/Commons

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

Struktura grafanu.³⁷

³⁷Zdroj: Edgar181/Commons

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

Využití vodíku

- ▶ Spalování vodíku s kyslíkem je technicky obtížně proveditelné, proto se příliš nevyužívá.
- ▶ Častější je využití přeměny vodíku v elektrochemických palivových článcích.
- ▶ Známe mnoho různých typů článků, liší se jak provedením elektrod, tak i samotným mechanismem elektrochemické reakce.

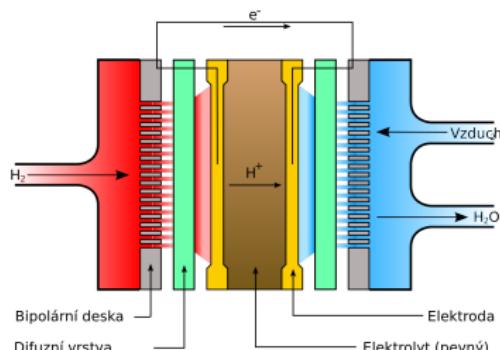

Schéma palivového článku.³⁸

³⁸Zdroj: Nécropotame/Commons

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

Proton exchange membrane fuel cell

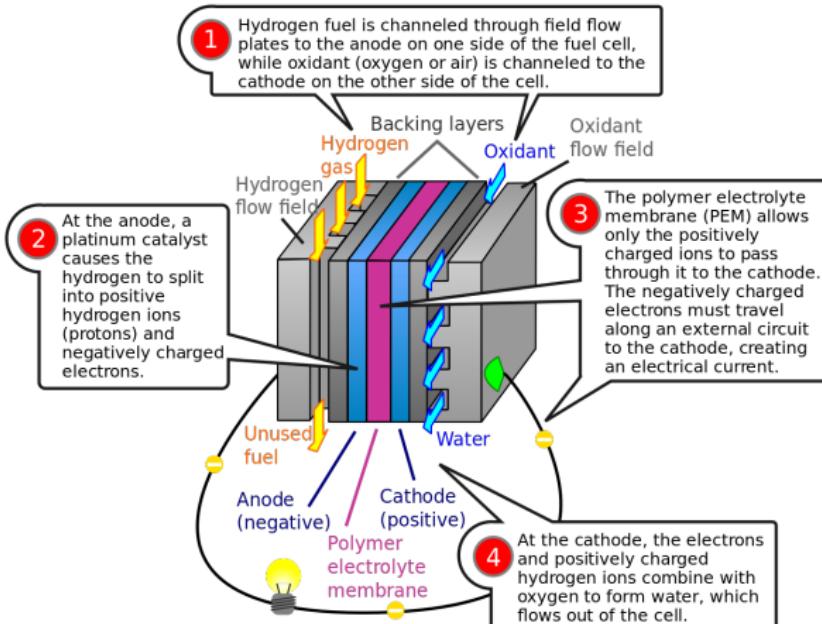

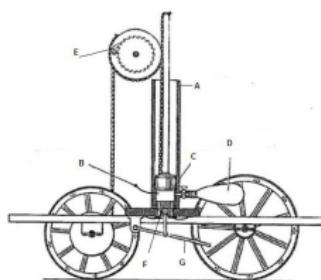
Schéma vodíkového článku.³⁹

³⁹Zdroj: Jafet/Commons

Vodíkové hospodářství

Skladování vodíku

- ▶ První vodíkový automobil byl v provozu již v roce 1806.⁴⁰
- ▶ Současné vodíkové motory využívají jak spalování vodíku, tak i palivové články.
- ▶ V současnosti se intenzivně řeší přechod automobilové dopravy z fosilních paliv na elektřinu nebo vodík.

Vodíkový motor z roku 1806.⁴¹

Mazda RX-8 Hydrogen.⁴²

⁴⁰ History of Hydrogen Cars

⁴¹ Zdroj: Commons

⁴² Zdroj: IFCAR/Commons

Děkuji za pozornost

Zdeněk Moravec
is.muni.cz/www/moravec/
hugo@chemi.muni.cz